

Oznaka poročila: ARRS-RPROG-ZP-2015/10

ZAKLJUČNO POROČILO O REZULTATIH RAZISKOVALNEGA PROGRAMA

(za obdobje 1. 1. 2009 - 31. 12. 2014)

A. PODATKI O RAZISKOVALNEM PROGRAMU

1. Osnovni podatki o raziskovalnem programu

Šifra programa	P5-0023
Naslov programa	Podjetništvo za inovativno družbo Entrepreneurship for Innovative Society
Vodja programa	7017 Miroslav Rebernik
Obseg raziskovalnih ur (vključno s povečanjem financiranja v letu 2014)	15378
Cenovni razred	
Trajanje programa	01.2009 - 12.2014
Izvajalci raziskovalnega programa (javne raziskovalne organizacije - JRO in/ali RO s koncesijo)	585 Univerza v Mariboru, Ekonomsko-poslovna fakulteta
Raziskovalno področje po šifrantu ARRS	5 DRUŽBOSLOVJE 5.02 Ekonomija
Družbeno-ekonomski cilj	11. Družbenopolitični sistemi, strukture in procesi
Raziskovalno področje po šifrantu FOS	5 Družbene vede 5.02 Ekonomija in poslovne vede

B. REZULTATI IN DOSEŽKI RAZISKOVALNEGA PROGRAMA

2. Povzetek raziskovalnega programa¹

SLO

Raziskovalni program je v preteklem poročevalskem obdobju iskal razumevanje, kako in s kakšnim podjetništvom izgrajevati inovativno in humano družbo. Izhajal iz spoznanja, da specifične okoliščine za izvajanje inovacijsko-podjetniške aktivnosti v posamezni državi ali širši

regiji vplivajo na velikost in obseg družbeno koristnega podjetništva, le-to pa odločilno podpira ekonomsko rast in razvoj. Inovativnost, podjetnost in podjetništvo so odvisni od ljudi (njihovih vrednot, zlasti motivov in aspiracij, ter usposobljenosti). Posebna pozornost je bila posvečena dinamičnim in verodostojnim podjetjem, ki pomembno prispevajo k uveljavljanju slovenske družbe kot inovativne, podjetne in konkurenčne. Proučevanje podjetniške rasti se je nanašalo predvsem na analizo ambicij podjetnikov po rasti ter na proučevanje objektivnih možnosti podjetja za rast, ki temeljijo na inovacijski naravnosti podjetij. Družbenega napredka namreč ne moremo temeljiti samo na novoustanovljenih podjetjih temveč enakovredno tudi na obstoječih podjetjih, ki so se sposobna razvijati in rasti. Podjetništva, katerega bistvena komponenta je inovativnost, ni brez inovativne nagnjenosti potrošnikov, neuskkljenost »ponudbe« in »povpraševanja« glede podjetnosti in inovativnosti pa tudi vodi do neizkoriščenosti vseh razpoložljivih potencialov gospodarskega razvoja in rasti. V tem kontekstu je tudi pomembna teorija osebnostnih potez, še posebej teorija samopodobe in teorija agresivnosti, predvsem na ponudbeni strani podjetništva. Raziskovali smo tudi družbeno odgovornost, saj inovativne družbe ni možno izgrajevati brez integracije okoljske komponente v podjetniško prakso. Še zlasti nekateri vidiki koreliranja tehnološkega inoviranja proizvodnih podjetij z vzpostavljanjem aktivnih okoljskih politik so relativno kompleksni in jih podrobneje preučujemo. Raziskovali smo tudi problem indikatorjev razvoja saj BDP ni zanesljiva mera, potrebno pozornost pa smo posvetili tudi primernim kvantitativnim modelom.

Raziskovalna skupina je vključena v raziskovalni konzorcij in mrežo Globalni podjetniški monitor (GEM), ki je na področju podjetništva, in najverjetneje znotraj celotnega družbenega raziskovanja, zdaleč največji in najbolj kompleksen mednarodni raziskovalni projekt. Raziskava GEM je ključnega pomena v zagotavljanju zanesljive harmonizirane podatkovne baze za primerljive analize v raznolikih skupinah držav. Slovenija se je preko naše raziskovalne skupine svetovnemu raziskovalnemu konzorciju pridružila leta 2002, tako da se lahko danes primerjamo s skoraj 100 državami in ugotavljamo, kam se umeščamo na področju zgodnjega podjetništva v svetovnem merilu. Raziskovalna skupina je skozi vse raziskovalno obdobje v polni meri izkoriščala prednosti tesnega mednarodnega raziskovalnega sodelovanja, kar se odraža tudi na njenih znanstvenih rezultatih in prispevkih k družbeno-ekonomskemu razvoju.

ANG

Research program aimed at understanding how and with what kind of entrepreneurship should one create an innovative and humane society. Its starting point was the cognition that specific conditions for enforcing innovation and entrepreneurship in given countries or broader regions impact the size of the productive entrepreneurship which supports economic growth and development. Innovativeness, entrepreneurial spirit, and entrepreneurship, in their turn, depend on humans – their values, especially motivations and aspirations, and capabilities. Special attention was paid to dynamic and responsible companies that significantly contribute to competitiveness, entrepreneurship, and innovativeness of the Slovenian economy. As development and growth of enterprises are crucial factors of economic development we analysed ambitions of entrepreneurs to grow and study opportunities and possibilities for innovation based growth. Progress of society can not be based only on the number of newly established enterprises but equally on the established enterprises, which are able to develop and to grow. Innovation based entrepreneurship can not exist without consumers who are able to accept new products and services. We also investigated the social responsibility as the innovative society cannot be built without integrating the environmental care into the entrepreneurial practice. Some aspects of correlation between technological innovation of manufacturing enterprises and establishment of active environmental policies are relatively complex issues and we to investigate them more in detail. We also investigate the problem of indicators of development as GDP has proven not to a reliable measure and paid attention to appropriate quantitative models.

The research group is included in the research consortium and network Global Entrepreneurship Monitor (GEM), which is the largest and the most complex research project in the field of entrepreneurship, and very likely also in the field of social sciences in general, in the world. GEM research is a key source of comparable data across a large variety of countries. Due to our research group, Slovenia has been a part of the GEM project since 2002 – today it is possible to compare Slovenia with over 100 countries in the field of early-stage entrepreneurial activity. The research team throughout the research period fully exploited the

advantages of close international research cooperation, which is also reflected in its scientific results and contributions to socio-economic development.

3. Poročilo o realizaciji predloženega programa dela na raziskovalnem programu, (vključno s predloženim dopolnjenim programom dela v primeru povečanja financiranja raziskovalnega programa v letu 2014)²

SLO

Raziskava, kako in s kakšnim podjetništvom izgrajevati inovativno družbo, je temeljila na analizi primarno zbranih podatkov, uporabljali pa smo standardne kvantitativne in kvalitativne metode. Del raziskovanja je temeljil na primarnih podatkih pridobljenih v okviru Globalnega podjetniškega monitorja, kjer smo vsako leto anketirali najmanj 2.000 odraslih ljudi in nekaj manj kot 50 nacionalnih strokovnjakov, del pa na posebej izvajanih anketah in sekundarnih bazah.

Raziskovali smo številne vidike podjetniške aktivnosti, nagnjenosti k podjetništvu, inovativnosti podjetja, podjetniških aspiracij ter povezave med njimi. Ugotovili smo značilne pozitivne povezave med posameznikovo odločitvijo, da postane podjetnik ter večdimenzionalno opredeljeno podjetniško zmogljivostjo posameznika ter njegovo odprtostjo do inoviranja. Raziskovanje podjetniške demografije je pokazalo, da ženske glede podjetniške aktivnosti močno zaostajajo za moškimi, da upada zaznavanje podjetniških priložnosti in se v podjetništvo ne vključuje dovolj mladih in izobraženih posameznikov. Človeški kapital, merjen s formalno izobrazbo in z neformalnim podjetniškim izobraževanjem in usposabljanjem je močno pozitivno povezan s podjetniško aktivnostjo. Raziskovanje pa smo usmerjali tudi po posameznih clustrih (regije, sosednje države, Podonavska regija, EU..)

Raziskovanje kulture podjetja in njene usmerjenosti je pokazalo pomemben vpliv na zagotavljanje dolgoročnega uspeha in obstoja podjetja. Brez pravih vrednot in odgovornosti ter etičnega in verodostojnega ravnanja podjetje ni sposobno dosegati zadostne dinamičnosti in inovativnosti, ki bi omogočali dolgoročni obstanek in uspeh podjetja. Rezultati proučevanja sodelovanja med podjetji na področju zunanjega izvajanja (outsourcing), pa so pokazali, da bodo podjetja morala preiti na bolj trajnostno sodelovanje, ki prinaša večje pozitivne učinke, saj podjetja, ki temeljijo na t.i. »smart sourcing« pridobivanju in uporabi virov, poslujejo uspešneje.

Na posebnem vzorcu 201 podjetja smo izvedli empirično raziskavo mreženja v malih in srednje velikih podjetjih ter ugotovili omejen vpliv proučevanih komponent mrežnega delovanja na preteklo in prihodnjo rast, saj je slednja multidimenzionalni fenomen. Ugotovitve predstavljajo signal podjetniškemu podpornemu okolju, da je potrebna večja prilagoditev za zadovoljitev potreb določenega segmenta MSP. Na istem vzorcu smo proučevali tudi osebne značilnosti moških in žensk, da bi razumeli obstoječe vrzeli podjetniške aktivnosti, ki se iz leta v leto intenzivneje odraža v Sloveniji.

Raziskovali smo dejavnike, ki so vplivali na ustanavljanje novih podjetij v slovenskem nefinančnem sektorju gospodarstva v obdobju 2000-2005 po statističnih regijah in ugotovili, da je večanje brezposelnosti vplivalo na zmanjšanje nastajanja podjetij, povečanje produktivnosti posamezne regije pa na povečanje. Nekatere regije imajo v primerjavi z drugimi bistveno slabše pogoje za start-up podjetja. Identificirali smo tudi različne dimenzije slovenskih gazel ter razumevanje njihovega vpliva na rast. Izkazalo se je, da je ex-ante identifikacija razlikovalnih značilnosti gazel nujna za uspešno selektivno podporno politiko za mala hitrorastoča podjetja. To je tudi močno povezano z njihovo sposobnostjo internacionalizacije.

Razvijali smo večkriterijsko metodologijo za ocenjevanje okoljske bonitete in ugotovili, da so med MSP najbolj družbeno odgovorna tista z 20-99 zaposlenimi. Veliko podjetij se obvladovanja svojih vplivov loteva zgolj preko proizvodnih procesov in ne sledijo trendom uporabe podpornih orodij za ekodizajn proizvodov, ki so se v svetu sicer že uveljavila in ne uporabljajo nobene izmed mednarodno priznanih in uveljavljenih metod za okoljsko načrtovanje proizvodov, temelječe na analizi celotnega okoljskega življenjskega cikla.

Prispevali smo tudi k pravilnemu razumevanju metodologije ogljičnega odtisa in kritično ovrednotili prednosti ter pomanjkljivosti tega metodološkega orodja v okviru okoljske politike podjetij.

S študijo primera 50 podjetij smo ugotovili, da so bolj napredni modeli spoznavnega in integralnega upravljanja in vodenja v večji meri zastopani v večjih podjetjih, v manjših podjetjih pa najdemo več primerov izkustvenega in umnega vodenja. Raziskovali smo tudi sposobnosti podjetij, da vsrkajo novosti, vednosti in znanje, ki jih imajo na razpolago raziskovalne organizacije. V tem okviru smo obravnavali povezanost inoviranja, podjetništva in kakovosti, proučevali vpliv spremembe vrednotnega sistema udeležencev poslovanja na inovativno delovanje gospodarskih subjektov in inovativno preobrazbo slovenskih podjetij. Analiza družinskih podjetij je pokazala, da v družinskih podjetjih, ki imajo nasledstvene rešitve, pričakujejo večje povišanje števila zaposlenih kot v družinskih podjetjih, ki takšnih rešitev nimajo. Družinska podjetja so tudi bolj osebna, poudarjajo človekov razvoj, zaupanje in odprtost, nedružinska pa so bolj dinamična, z močno težnjo po inovativnosti in sprejemanju tveganj, tržno agresivna in usmerjena k rezultatom.

Rezultati naših raziskav so uporabljeni večplastno. Primarne podatkovne baze, ki jih tvorimo znotraj raziskovalne mreže GEM, se uporabljajo pri nadaljnjem raziskovanju podjetniške tematike tako na nacionalni kot tudi na globalni ravni. Raziskovalni rezultati so dobro sprejeti med oblikovalci politike podjetništva in razvoja, vtakani so v številne analize in strateške dokumente, so pomemben input v SBA Fact Sheet, uporablja jih Evropska komisija, pričel jih je uporabljati OECD in druge mednarodne inštitucije, saj gre za zanesljiv, mednarodno harmoniziran vir podatkov in analiz. Prav tako so rezultati naših raziskav podlaga za številne razvojne in strateške dokumente na ravni države in so tudi ena od podlag za strateške dokumente v pripravi. Podatkovne baze in raziskovalni rezultati se tudi redno uporabljajo v pedagoškem in raziskovalnem delu na magistrski in doktorski ravni.

4. Ocena stopnje realizacije programa dela na raziskovalnem programu in zastavljenih raziskovalnih ciljev³

SLO

Temeljni namen raziskovanja je bil okrepiti razumevanje razlogov v podjetjih in organizacijah, zaradi katerih Slovenija zaostaja po inovativnosti in podjetnosti, in razumevanje, kaj storiti, da bomo zaostanek čim prej zmanjšali. Osrednje raziskovalne hipoteze o povezanosti podjetništva in ekonomskega razvoja so bile potrjene, prav tako hipoteze na posameznih segmentih programa. Potrdili smo hipotezo o povezanosti inoviranja, podjetništva in kakovosti v poslovanju ter hipotezo o vplivu vrednotnega sistema deležnikov organizacije na inovativnost poslovanja podjetij, obenem s tem, da etično obnašanje podjetij zahteva predvsem pozitiven odnos ključnih udeležencev do planiranja temeljnih etičnih vrednot podjetja, kulture, klime, norm in etike podjetja. Pridobili smo nova teoretična in empirična spoznanja o tem, kako naj podjetja smotro uporabljajo kombinacijo lastnih in zunanjih virov, da razvijajo svoje potenciale za uspešno poslovanje ter potrdili statistično značilne razlike med mrežnim delovanjem slovenskih MSP-jev z vidika velikosti in spola podjetnika. S poglobljeno teoretično analizo poslovnih modelov smo pokazali nujnost oblikovanja celovitih poslovnih modelov v podjetjih in s tem njihovo pot k povečanju konkurenčnosti in inovativnosti. Pokazali smo, da obstajajo razlike med nekaterimi psihološkimi motivacijskimi dejavniki in kategorijami proučevanega socialnega kapitala za ženske in moške podjetnike ter da predstavljajo ženske v Sloveniji neizkoriščeni vir podjetništva. Potrdili smo tudi hipoteze v zvezi z vplivom različnih vidikov človeškega kapitala v podjetniškem procesu ter nakazali, da je podpora najhitreje rastočih podjetij boljša politična opcija glede ustvarjanja delovnih mest kot splošna poslovna podpora vseh MSP-jev, izmed katerih bo večina dosegla zgolj skromno rast.

Potrdili smo hipotezo, da ima pridobljeni certifikat ISO 14001 zaznaven vpliv na okoljsko oblikovanje proizvodov ter da med posameznimi panogami obstajajo razlike glede integracije in razlogov ekodizajna izdelkov v poslovne odločitve podjetij. Potrdili smo tudi hipotezo, da uporaba večkriterijskih metod omogoča kredibilnost eko-ratingov, ter da po več kriterijih

agregirane vrednosti omogočajo primerjalno presojanje podjetij glede na družbeno odgovornost.

Temeljni cilji raziskave, vezani na razumevanje razlogov inovacijsko-podjetniškega zaostajanja Slovenije in iskanja primernih orodij in konceptov za vodenje ekonomske politike na temelju podatkov, so bili realizirani, dosegli pa smo tudi raziskovalne cilje glede kompleksnega merjenja in analiziranja podjetniške aktivnosti. Program dela je bil tako v celoti izvršen. Spoznanja raziskave smo redno publicirali (in po statistiki obiskov tudi zelo učinkovito predstavljali v tiskanih in elektronskih medijih) ter uvajali v pedagoški proces na dodiplomski in podiplomski ravni. Spoznanja iz raziskovanja so vtkana v številne razvojne dokumente Slovenije, kar dokazuje upravičenost programa, ki je tudi odprl nova področja raziskovanja, ki jih bomo realizirali v novem programskem obdobju.

5. Utemeljitev morebitnih sprememb programa raziskovalnega programa oziroma sprememb, povečanja ali zmanjšanja sestave programske skupine v letu 2014⁴

SLO

Bistvenih odstopanj in sprememb od predvidenega programa dela raziskovalnega programa, kot je bil zapisan v predlogu raziskovalnega programa v letu 2014 ni bilo. Dodatno odobrena sredstva v drugi polovici smo leta namenili za bolj ciljni razmislek o pozicioniranju napram Global Entrepreneurship and Development Index (GEDI), ki uporablja nekatere elemente iz baze podatkov, ki jih zbiramo v okviru GEM in jih združuje v matriko dejavnikov gospodarskega razvoja in je še zlasti namenjen snovalcem ekonomske politike, saj primerjalno z drugimi državami, ugotavlja komparativne prednosti, predvsem pa identificira »ozka grla« za razmah inovativnega podjetništva in gospodarske rasti v posameznem gospodarstvu. Naša raziskovalna skupina je že sodelovala v inicialni fazi te raziskave v okviru raziskovalnega tima GEM, a smo zaradi pomanjkanja sredstev prenehali. Drugi del dodatno odobrenih ur pa smo porabili za vključitev v raziskovalno skupino novega raziskovalca s področja marketinga, sicer doc. dr. Boruta Milfelnerja (šifra raziskovalca: 26030), ki se bo ukvarjal s tistim delom podjetništva, katerega bistvena komponenta je inovativnost, ki je ni brez inovativne nagnjenosti potrošnikov, neuskkljenost »ponudbe« in »povpraševanja« glede podjetnosti in inovativnosti pa tudi vodi do neizkoriščenosti vseh razpoložljivih potencialov gospodarskega razvoja in rasti.

6. Najpomembnejši znanstveni rezultati programske skupine⁵

		Znanstveni dosežek	
1.	COBISS ID	10466076	Vir: COBISS.SI
	Naslov	SLO	Temeljne vrednote, kultura in etična klima kot sestavine etičnega obnašanja: raziskovanje razlik med družinskimi in nedružinskimi podjetji
		ANG	Core Values, Culture and Ethical Climate as Constitutional Elements of Ethical Behaviour: Exploring Differences Between Family and Non-Family Enterprises
	Opis	SLO	Namen raziskave je kvalitativno kot kvantitativno prispevati k razpravi o razlikah v temeljnih vrednotah (z etično vsebino), kulturi in klimi med družinskimi in nedružinskimi podjetji. Namen raziskave je izboljšati razumevanje povezave med stopnjo vključenosti družine v podjetje in njenim vplivom na temeljne vrednote podjetja, kulturo in etično klimo podjetja, kot konstitutivnih elementov etičnega obnašanja podjetja. Raziskovalna spoznanja so pokazala, da imajo tako družinska kot tudi nedružinska podjetja pozitiven odnos do temeljnih vrednot z etično vsebino. Glede na vrsto in moč kulture, ter vrsto etične klime podjetja, naši raziskovalni rezultati kažejo pomembne razlike med družinskimi in nedružinskimi podjetji.
			The research presented in this article aims to contribute both quantitatively and qualitatively to the discussion on family versus non-family businesses' differences in ethical core values, culture and ethical climate. The purpose

		ANG	of our article is to better understand the association between the degree of involvement of a family in an enterprise and its influence on the enterprise's core values, culture and ethical climate as the constitutional elements of enterprise ethical behaviour. The research indicates that family as well as non-family enterprises maintain positive attitudes towards the core values with ethical content. Regarding the type and strength of culture as well as the type of ethical climate, our research results indicate significant differences between family and non-family enterprises.
	Objavljeno v		Kluwer Academic Publishers; Journal of business ethics; 2010; Vol. 97, no. 3; str. [473]-489; Impact Factor: 1.125; Srednja vrednost revije / Medium Category Impact Factor: 0.909; A': 1; WoS: DI, HF; Avtorji / Authors: Duh Mojca, Belak Jernej, Milfelner Borut
	Tipologija		1.01 Izvirni znanstveni članek
2.	COBISS ID	10830876	Vir: COBISS.SI
	Naslov	SLO	Ocenitev vrednot globalne delovne sile v 21. stoletju
		ANG	A twenty-first century assessment of values across the global workforce
	Opis	SLO	V prispevku so predstavljeni najnovejši podatki o vrednotah managerjev in zaposlenih v 50-ih državah, ki imajo različno kulturno in družbeno-ekonomsko okolje. Za raziskavo je bil uporabljen Schwartzov seznam vrednot. Rezultati predstavljajo pomembnost posameznih skupin vrednot, tako na ravni posameznika kot na ravni družbe kot celote. Na ravni posameznika predstavljamo rezultate za deset skupin vrednot, štiri makrokategorije vrednot (odprtost za spremembe in iskanje novosti, uresničevanje in doseganje osebnih ciljev posameznikov, prizadevanje za dobro drugih (in/ali družbe), ter ohranjanje trenutnega stanja, odpor do sprememb) ter dve temeljni dimenziji – individualizem in kolektivizem. Na ravni družbe podajamo rezultate za dimenzije vpetosti v okolje, hierarhije, oblasti, neodvisnosti, intelektualne svobode, enakosti in harmonija. Za rezultate na ravni družbe predstavljamo rezultate Cronbachovega testa za ocenjevanje zanesljivosti merjenja posameznih dimenzij (t.i. notranja zanesljivost), kakor tudi analizo, s katero ugotavljamo sprejemljivost uporabe podatkov pridobljenih na ravni posameznika (interrater agreement IRA) za posplošitev na raven družbe. Preučili smo tudi vpliv stopnje razvoja družbe na merjenje in pomembnost vrednot. Naša ocenitev dimenzij Schwartzovih vrednot podaja nove ugotovitve o dveh področjih in sicer smo: (1) opredelili dimenzije vrednot, ki imajo v različnih kulturnih okoljih isto strukturo in lahko zato odražajo stanje vrednot v družbi kot celoti; (2) ugotovili, da je mogoče pridobljene podatke o sedanjem stanju pomembnosti vrednot uporabiti tudi kot makroekonomski napovednik v eno – ali večnivojskih mednarodnih poslovnih raziskavah.
		ANG	This article provides current Schwartz Values Survey (SVS) data from samples of business managers and professionals across 50 societies that are culturally and socioeconomically diverse. We report the society scores for SVS values dimensions for both individual- and societal-level analyses. At the individual-level, we report on the ten circumplex values sub-dimensions and two sets of values dimensions (collectivism and individualism; openness to change, conservation, self-enhancement, and self-transcendence). At the societal-level, we report on the values dimensions of embeddedness, hierarchy, mastery, affective autonomy, intellectual autonomy, egalitarianism, and harmony. For each society, we report the Cronbach's α statistics for each values dimension scale to assess their internal consistency (reliability) as well as report interrater agreement (IRA) analyses to assess the acceptability of using aggregated individual level values scores to represent country values. We also examined whether societal development level is related to systematic variation in the

		measurement and importance of values. Thus, the contributions of our evaluation of the SVS values dimensions are two-fold. First, we identify the SVS dimensions that have cross-culturally internally reliable structures and within-society agreement for business professionals. Second, we report the society cultural values scores developed from the twenty-first century data that can be used as macro-level predictors in multilevel and single-level international business research.				
	Objavljeno v	Kluwer Academic Publishers; Journal of business ethics; 2011; Vol. 104, no. 1; str. 1-31; Impact Factor: 0.963; Srednja vrednost revije / Medium Category Impact Factor: 0.833; A': 1; WoS: DI, HF; Avtorji / Authors: Ralston David A., Potočan Vojko				
	Tipologija	1.01 Izvirni znanstveni članek				
3.	COBISS ID	10767388 Vir: COBISS.SI				
	Naslov	<table border="1"> <tr> <td>SLO</td> <td>Od izgradnje države do institucionaliziranja podjetniške politike v Sloveniji</td> </tr> <tr> <td>ANG</td> <td>From making the state to institutionalizing entrepreneurship policy in Slovenia</td> </tr> </table>	SLO	Od izgradnje države do institucionaliziranja podjetniške politike v Sloveniji	ANG	From making the state to institutionalizing entrepreneurship policy in Slovenia
SLO	Od izgradnje države do institucionaliziranja podjetniške politike v Sloveniji					
ANG	From making the state to institutionalizing entrepreneurship policy in Slovenia					
	Opis	<table border="1"> <tr> <td>SLO</td> <td> <p>Poglavje obravnava razvoj podjetništva v Sloveniji od leta 1990 in omogoča podroben vpogled v razvoj politike podjetništva in kako se je leta institucionalizirala. V skladu s temeljnimi cilji, ki jih je sledila politika, obravnavamo tri značilna obdobja. Prvi, med letoma 1991 in 1996, je bilo obdobje oblikovanja vseh potrebnih institucij, in posledično uvedbe zakonodaje, ki utemeljuje nacionalno državo in popolno tržno gospodarstvo. Drugo obdobje, med letoma 1997 in 2003, je močno zaznamoval proces vstopanja v EU in usklajevanje slovenske zakonodaje s pravnim redom unije. Tretje obdobje po letu 2004 označuje bolj skladen razvoj politike pospeševanja MSP in podjetništva. Za vsako od teh obdobj so prikazane glavne naloge, politike, in ustanove, katerih cilj je bil podpirati MSP in podjetništvo. Pri ocenjevanju razvoja politike podjetništva v Sloveniji in njenih podjetniških institucij, ugotavljamo, da je bil dosežen pomemben napredek. Pregled politik je tudi pokazal, da se je od začetnega obdobja, za katerega je značilno oblikovanje organizacij in institucij, vzpostavljanje zakonov in oblikovanje splošnih pogojev in okvirov za delovanje MSP, Slovenija razvila do stopnje, na kateri so delne politike, programi in ukrepi pričeli konvergirati v bolj usklajene politike za podjetništvo.</p> </td> </tr> <tr> <td>ANG</td> <td> <p>The chapter discusses entrepreneurship development in Slovenia since 1990 and provides detailed insight into the development of entrepreneurship policy and how it was institutionalised. According to the main tasks policymakers followed, this discussion considers three characteristic periods. The first, between 1991 and 1996, was a period of establishing all the necessary institutions and subsequently introducing the legislation forming the national state and a fully fledged market economy. The second period, between 1997 and 2003, was heavily characterised by the EU accession process and harmonising Slovenian legislation with Aquis communautaire. The third period, after 2004, saw the establishment of a more coherent SME and entrepreneurship policy. For each of these periods shown are the main tasks, policies, and institutions whose aim was to support SMEs and entrepreneurship. In evaluating the development of entrepreneurship policy in Slovenia and the country's relevant entrepreneurial institutions, it is clear that significant progress has been made. The overview of policies has shown that, from the early days characterised by the formation of organisations and institutions, passing of different laws, and formulation of general conditions and a framework for SMEs' environment, Slovenia has developed to a stage where partial policies, programmes, and measures have started to converge into more</p> </td> </tr> </table>	SLO	<p>Poglavje obravnava razvoj podjetništva v Sloveniji od leta 1990 in omogoča podroben vpogled v razvoj politike podjetništva in kako se je leta institucionalizirala. V skladu s temeljnimi cilji, ki jih je sledila politika, obravnavamo tri značilna obdobja. Prvi, med letoma 1991 in 1996, je bilo obdobje oblikovanja vseh potrebnih institucij, in posledično uvedbe zakonodaje, ki utemeljuje nacionalno državo in popolno tržno gospodarstvo. Drugo obdobje, med letoma 1997 in 2003, je močno zaznamoval proces vstopanja v EU in usklajevanje slovenske zakonodaje s pravnim redom unije. Tretje obdobje po letu 2004 označuje bolj skladen razvoj politike pospeševanja MSP in podjetništva. Za vsako od teh obdobj so prikazane glavne naloge, politike, in ustanove, katerih cilj je bil podpirati MSP in podjetništvo. Pri ocenjevanju razvoja politike podjetništva v Sloveniji in njenih podjetniških institucij, ugotavljamo, da je bil dosežen pomemben napredek. Pregled politik je tudi pokazal, da se je od začetnega obdobja, za katerega je značilno oblikovanje organizacij in institucij, vzpostavljanje zakonov in oblikovanje splošnih pogojev in okvirov za delovanje MSP, Slovenija razvila do stopnje, na kateri so delne politike, programi in ukrepi pričeli konvergirati v bolj usklajene politike za podjetništvo.</p>	ANG	<p>The chapter discusses entrepreneurship development in Slovenia since 1990 and provides detailed insight into the development of entrepreneurship policy and how it was institutionalised. According to the main tasks policymakers followed, this discussion considers three characteristic periods. The first, between 1991 and 1996, was a period of establishing all the necessary institutions and subsequently introducing the legislation forming the national state and a fully fledged market economy. The second period, between 1997 and 2003, was heavily characterised by the EU accession process and harmonising Slovenian legislation with Aquis communautaire. The third period, after 2004, saw the establishment of a more coherent SME and entrepreneurship policy. For each of these periods shown are the main tasks, policies, and institutions whose aim was to support SMEs and entrepreneurship. In evaluating the development of entrepreneurship policy in Slovenia and the country's relevant entrepreneurial institutions, it is clear that significant progress has been made. The overview of policies has shown that, from the early days characterised by the formation of organisations and institutions, passing of different laws, and formulation of general conditions and a framework for SMEs' environment, Slovenia has developed to a stage where partial policies, programmes, and measures have started to converge into more</p>
SLO	<p>Poglavje obravnava razvoj podjetništva v Sloveniji od leta 1990 in omogoča podroben vpogled v razvoj politike podjetništva in kako se je leta institucionalizirala. V skladu s temeljnimi cilji, ki jih je sledila politika, obravnavamo tri značilna obdobja. Prvi, med letoma 1991 in 1996, je bilo obdobje oblikovanja vseh potrebnih institucij, in posledično uvedbe zakonodaje, ki utemeljuje nacionalno državo in popolno tržno gospodarstvo. Drugo obdobje, med letoma 1997 in 2003, je močno zaznamoval proces vstopanja v EU in usklajevanje slovenske zakonodaje s pravnim redom unije. Tretje obdobje po letu 2004 označuje bolj skladen razvoj politike pospeševanja MSP in podjetništva. Za vsako od teh obdobj so prikazane glavne naloge, politike, in ustanove, katerih cilj je bil podpirati MSP in podjetništvo. Pri ocenjevanju razvoja politike podjetništva v Sloveniji in njenih podjetniških institucij, ugotavljamo, da je bil dosežen pomemben napredek. Pregled politik je tudi pokazal, da se je od začetnega obdobja, za katerega je značilno oblikovanje organizacij in institucij, vzpostavljanje zakonov in oblikovanje splošnih pogojev in okvirov za delovanje MSP, Slovenija razvila do stopnje, na kateri so delne politike, programi in ukrepi pričeli konvergirati v bolj usklajene politike za podjetništvo.</p>					
ANG	<p>The chapter discusses entrepreneurship development in Slovenia since 1990 and provides detailed insight into the development of entrepreneurship policy and how it was institutionalised. According to the main tasks policymakers followed, this discussion considers three characteristic periods. The first, between 1991 and 1996, was a period of establishing all the necessary institutions and subsequently introducing the legislation forming the national state and a fully fledged market economy. The second period, between 1997 and 2003, was heavily characterised by the EU accession process and harmonising Slovenian legislation with Aquis communautaire. The third period, after 2004, saw the establishment of a more coherent SME and entrepreneurship policy. For each of these periods shown are the main tasks, policies, and institutions whose aim was to support SMEs and entrepreneurship. In evaluating the development of entrepreneurship policy in Slovenia and the country's relevant entrepreneurial institutions, it is clear that significant progress has been made. The overview of policies has shown that, from the early days characterised by the formation of organisations and institutions, passing of different laws, and formulation of general conditions and a framework for SMEs' environment, Slovenia has developed to a stage where partial policies, programmes, and measures have started to converge into more</p>					

			coherent entrepreneurship policy.
	Objavljeno v	E. Elgar; Handbook of research on entrepreneurship policies in Central and Eastern Europe; 2011; Str. 141-165; A': 1; Avtorji / Authors: Rebernik Miroslav, Bradač Hojnik Barbara	
	Tipologija	1.16 Samostojni znanstveni sestavek ali poglavje v monografski publikaciji	
4.	COBISS ID	10980636	Vir: COBISS.SI
	Naslov	SLO	Proučevanje posebnosti podjetniških osebnih značilnosti med spoloma
		ANG	Gender specifics in entrepreneurs' personal characteristics
	Opis	SLO	Na vzorcu 201 slovenskega MSPja smo proučevali osebne značilnosti moških in žensk, da bi razumeli obstoječe vrzeli podjetniške aktivnosti, ki se iz leta v leto intenzivneje odraža v Sloveniji. V vzorec je bilo vključenih 32,3% žensk, 67,7% moških. Operacionalizacijo modela raziskave smo temeljili na delitvi podjetnikovih osebnih lastnosti glede na psihološke in nepsihološke motivacijske dejavnike. Opredelili smo štiri tipe podjetnikov (posebej za moške in ženske). Velike razlike med spoloma so se pojavile v povezavi z nekaterimi psihološkimi motivacijskimi dejavniki in kategorijami proučevanega socialnega kapitala. Ženske tako ostajajo neizkoriščeni vir podjetništva. Avtorici zaključujeta svojo raziskavo z temeljno ugotovitvijo, da mora Slovenija vzpostaviti učinkovite mehanizme za spodbujanje ženskega podjetništva.
		ANG	This paper explored Slovenian entrepreneurs' personal characteristics to understand the existing gender gap in transitional countries, testing the proposed model among small and medium-sized company owners (N = 201; 32.3% female, 67.7% male). The research operationalized entrepreneurs' characteristics according to psychological and non-psychological motivation factors; the former resulted in four types of Slovenian entrepreneurs while the latter was divided into human and social capital. Significant differences emerged among genders related to certain psychological motivation factors and social capital categories, but not human capital. Women remain an unexploited source of entrepreneurship; thus, Slovenia should establish effective mechanisms to promote female entrepreneurship.
	Objavljeno v	JEEMS; Rainer Hampp; Journal for East European management studies; 2012; Vol. 17, no. 1; str. 11-39; Impact Factor: 0.250; Srednja vrednost revije / Medium Category Impact Factor: 1.581; A': 1; WoS: PC; Avtorji / Authors: Širec Karin, Močnik Dijana	
	Tipologija	1.01 Izvirni znanstveni članek	
5.	COBISS ID	10519068	Vir: COBISS.SI
	Naslov	SLO	Povezave med podjetniško zmogljivostjo in odprtostjo do inoviranja z odločitvijo posameznika, da postane podjetnik
		ANG	Connections of entrepreneurial capacity and openness towards innovations with the individual's decision to become an entrepreneur
	Opis	SLO	Raziskava se osredotoča na povezavo med različnimi dimenzijami podjetniške zmogljivosti ter sprejemanjem inovativnosti na eni strani in odločitvijo posameznika za podjetništvo na drugi strani. Rezultati kažejo, da je odločitev posameznika za podjetništvo statistično značilno povezana s posameznikovim odnosom do podjetništva, prevzemanjem tveganja ter pripravljenostjo preizkusiti nove izdelke oziroma storitve. Ugotovitve tudi kažejo, da med posameznikovim prepričanjem v koristi, ki jih prinašajo novosti ter njegovo odločitvijo za podjetniško pot, ni statistično značilne korelacije. Pripravljenost preizkusiti novosti je tako pomembnejši dejavnik kot pa prepričanje v koristi, ki naj bi jih te novosti prinesle.

	ANG	The research concentrates on connections between different dimensions of entrepreneurial capacity and openness towards innovations on one side, and an individual's decision to become an entrepreneur on the other. The results show that an individual's decision to become an entrepreneur in Slovenia is significantly correlated with entrepreneurial awareness, risk aversion and willingness to try new products/services. The correlation is positive in the case of entrepreneurial awareness and in the case of willingness to try new products/services, and negative in the case of risk aversion. An important result of our research is that the belief in the benefits of newness is not significantly correlated with the decision to become an entrepreneur. The results show that willingness to try new products/services is more important than the belief that innovative products/services produced by others will improve one's life.
Objavljeno v	Akadémiai Kiadó; Society and economy; 2010; Vol. 32, no. 2; str. [297]-313; Avtorji / Authors: Tominc Polona, Rebernik Miroslav	
Tipologija	1.01 Izvirni znanstveni članek	

7. Najpomembnejši družbeno-ekonomski rezultati programske skupine⁶

	Družbeno-ekonomski dosežek	
1.	COBISS ID	73829121 Vir: COBISS.SI
	Naslov	SLO Nezaznane priložnosti
		ANG Undetected opportunities
	Opis	SLO Podjetništvo ima pomembno družbeno in ekonomsko funkcijo, na odločitev posameznika, da bo podjetniško aktiven bodisi v okviru lastnega podjetja ali pa v okviru podjetja, v katerem so zaposleni pa vplivajo osebni in družbeni dejavniki, institucionalni okvir, stopnja razvoja posameznega gospodarstva, kulturne in družbene norme okolja in drugi dejavniki. V okviru raziskave GEM (raziskovalni konzorcij je v letu 2012 narasel na 69 sodelujočih držav), ključno podatkovno bazo za raziskovanje predstavljata dva temeljna vira: anketiranje odraslega prebivalstva ter intervjuji in anketiranje nacionalnih izvedencev. V okviru raziskave ugotavljamo, da je nagnjenost odraslega prebivalstva k podjetništvu povezana z zmožnostjo razpoznavanja poslovnih priložnosti, leta pa je v Sloveniji skromna – podobno kot v ostalih državah inovacijskih gospodarstev, ki jih je kriza močno prizadela. V splošnem je bilo v letu 2012 v Sloveniji nekoliko več zgodnje podjetniške aktivnosti, kot v preteklem letu – TEA indeks je znašal 5,42%, a hkrati izredno malo ženskega zgodnjega podjetništva – manj kot četrtnina. Poleg motivov za podjetništvo, kjer se Slovenija kaže kot tipična država inovacijskega gospodarstva z glavnino podjetništva zaradi izkoriščanja poslovne priložnosti, analiziramo prenehanje poslovanja in razloge za tako podjetniško odločitev, ki so v Sloveniji predvsem finančne narave. Analiza notranje podjetniške aktivnosti je pokazala, da je notranja podjetniška aktivnost zaposlenih v primerjavi s klasično podjetniško aktivnostjo v Sloveniji relativno visoka, sodelujejo pa predvsem zaposleni, ki imajo visoko univerzitetno izobrazbo. V monografijo je vključena tudi analiza mednarodnih migracij in podjetništva ter podjetniških aspiracij ter konkurenčnosti. Temelječ na analizi podjetniškega okolja raziskava ugotavlja, da naj gredo priporočila za oblikovanje ekonomske politike v smeri spodbujanja podjetniške aktivnosti zlasti v smeri razvijanja inovativnosti v podjetniškem izobraževanju in usposabljanju, omogočanje davčnih olajšav ter oblikovanje jasne in dolgoročne politike za spodbujanje podjetništva, hkrati s potrebo po zmanjšanju javne porabe, izboljšanju dostopa do finančnih virov, zmanjšanju administrativnih omejitev ter okrepitev svetovalne mreže za podjetnike.

		<p>Entrepreneurship has an important social and economic function, but the decision of an individuals to become entrepreneurially active – by establishing own companies or within existing companies, where they are employed – is influenced by personal and social factors, institutional frameworks, the level of development of the economy, social and cultural norms and other factors. Within the GEM research (the research consortium grew to 69 participating countries in 2012), the main data basis for the research represent the adult population survey and questionnaires and interviews with national experts. Within the research results it is established, that the detection or perception of business opportunities is the important factor for individual's decision to start with entrepreneurship – but in Slovenia the perception of business opportunities is present in a very modest volume, similar situation being detected in all European countries of innovation type of economy, that have been affected with the economic crisis. The entrepreneurial activity in Slovenia in 2012 slightly rose in comparison to the year before – TEA index was 5.42%, but at the same time a very low level of female entrepreneurship is present – less than 25%. Besides motives for entrepreneurship, where Slovenia is a very typical country of innovative type of the economy with the majority of opportunity driven entrepreneurship, the monograph analyses also the business discontinuance and causes for exits that are in Slovenia mainly financial. Entrepreneurial employee activity in Slovenia in comparison to traditional entrepreneurial activity is relatively high, with the highest prevalence rate among highly educated individuals. The monograph includes also the analysis of international migrations and entrepreneurship and of entrepreneurial aspirations and competitiveness. Based on the analysis of socioeconomic environment the research stresses that recommendations for economic policy are especially to stimulate entrepreneurial activity towards stimulation of innovativeness in entrepreneurial education, enabling tax reliefs and formation of a clearly defined and longterm government policy for promotion of entrepreneurship, as well as the need for public expenditure reduction, Slovenia should ease the access to favorable sources of finance, eliminate administrative barriers and strengthen the consulting network for entrepreneurs</p>
	ANG	
	Šifra	F.02 Pridobitev novih znanstvenih spoznanj
	Objavljeno v	Ekonomsko-poslovna fakulteta; 2013; 173 str.; Avtorji / Authors: Rebernik Miroslav, Tominc Polona, Crnogaj Katja, Širec Karin, Bradač Hojnik Barbara
	Tipologija	2.01 Znanstvena monografija
2.	COBISS ID	11645724 Vir: COBISS.SI
	Naslov	SLO Nova socialno-ekonomska ureditev
		ANG A new socio-economic order
	Opis	SLO <p>Uresničitev nove socialno-ekonomske ureditve je pomembno odvisna od vrednot posameznika, vključno z osebnimi vrednotami zaposlenih. Temeljni namen tega članka je zadostno celovita obravnava vpliva osebnih vrednot zaposlenih na njihova stališča o ekonomskem, okoljskem in socialnem vidiku družbene odgovornosti podjetij. Osebnne vrednote zaposlenih smo merili s pomočjo Schwartz-ovega vprašalnika za merjenje vrednot, stališča zaposlenih glede družbene odgovornosti pa s pomočjo 25 trditev, ki se nanašajo na ekonomski, socialni in okoljski vidik družbene odgovornosti podjetij. Vzorec uporabljen v raziskavi vključuje odgovore 909 zaposlenih v slovenskih organizacijah, pridobljenih v letih 2010 in 2011. Rezultati raziskave kažejo, da osebne vrednote zaposlenih najmočneje vplivajo na stališča zaposlenih glede ekonomske usmeritve, medtem ko je vpliv vrednot na stališča zaposlenih o skrbi za naravno in socialno okolje šibkejši. Izmed vseh dimenzij vrednot, samo univerzalizem statistično značilno vpliva na vse tri vidike družbene odgovornosti, medtem pa ima še pet</p>

		dimenzij vrednot statistično značilen vpliv na enega ali dva vidika družbene odgovornosti podjetij. Rezultati raziskave lahko pomagajo managerjem pri oblikovanju zelenega delovanja in vedenja zaposlenih povezanega z družbeno odgovornostjo podjetij.
	ANG	Realization of a socio-economic order depends crucially on human values, including employees' personal values. The main purpose of this article is a requisitely holistic examination of the influence of employees' personal values on their attitudes towards economic, environmental and social aspects of corporate social responsibility (CSR). Schwartz values survey questionnaire was used to measure employees' personal values and 25 statements referring to economic, environmental and social aspects of CSR. Results reveal that personal values most strongly influence employees' orientation regarding economic results, whereas the impact on their attitudes towards environmental and social concern is weaker. From all sub-dimensions of values, only universalism values influence all three aspects of CSR, whereas five sub-dimensions, also having significant impact, influence either one or both the other two aspects of CSR. Results help managers reflect upon the preferred patterns for development of enterprise employees' behaviors related with CSR. The sample includes 909 employees' responses from Slovenian enterprises, obtained in 2010 and 2011.
	Šifra	F.02 Pridobitev novih znanstvenih spoznanj
	Objavljeno v	John Wiley & Sons; Systems research and behavioral science; 2014; A': 1; Avtorji / Authors: Potočan Vojko, Nedelko Zlatko
	Tipologija	1.01 Izvirni znanstveni članek
3.	COBISS ID	10914332 Vir: COBISS.SI
	Naslov	SLO Izobraževanje za podjetnost in podjetništvo
		ANG Education for entrepreneurship and entrepreneurial behaviour
	Opis	SLO Sodobna družba in njen prehod v družbo znanja terjata vse več ustvarjalnih in podjetnih posameznikov, ki so sposobni samostojnega podjetniškega delovanja bodisi v okvirju določene organizacije bodisi kot podjetniki v lastnem podjetju. V prispevku opozarjamo na pomen podjetništva v sodobni družbi ter na njegov vpliv na ekonomski in družbeni razvoj. Ugotavljamo, da je z izobraževanjem možno vplivati na nagnjenja in vrednote posameznikov, da bi se le-ti pogosteje odločali za samostojno podjetniško kariero. Na temelju raziskave izvedene med študenti poslovnih šol na univerzah iz enajstih držav, primerjamo podjetniške značilnosti slovenskih in tujih študentov. Rezultati raziskave kažejo, da je za izobraževanje za podjetništvo potreben drugačen izobraževalni pristop, kot je primeren za izobraževanje bodočih managerjev velikih podjetij. Na osnovi podjetniškega programa, ki na Univerzi v Mariboru poteka od sredine devetdesetih let, spoznavamo, da izkušnje pridobljene v predavalnicah, ne zadoščajo za študentov razvoj razumevanja vrednosti inovativnosti in ustvarjalnosti, ampak ga je treba nadgraditi z neposrednimi izkušnjami, ki jih je moč pridobiti v resničnem življenju.
		ANG Modern society and its transition to a knowledge society are claiming more and more creative and entrepreneurial individuals who are capable of autonomous action, either in the realm of an organization or as entrepreneurs with their own businesses. The article emphasises the importance of entrepreneurship in a modern society and its attachment to the economic and social development. We have found that education can influence an individual's preferences and values in order to opt for an independent business career. Based on a research study conducted among students of business schools at universities from 11 countries, we compared the entrepreneurial characteristics of Slovenian and foreign

		students. The survey results show that entrepreneurial education requires a different approach than what is appropriate for the education of future managers of large enterprises. On the basis of the entrepreneurial program at the University of Maribor, which has been carried out since the mid-nineties, we know that the experience gained in the class itself is not sufficient for students to develop their understanding of the value of innovation and creativity. It should be upgraded with direct experience, which can be obtained in real life.
	Šifra	F.02 Pridobitev novih znanstvenih spoznanj
	Objavljeno v	Pedagoška obzorja; Pedagoška fakulteta; Pedagoška obzorja; 2011; Letn. 26, [št.] 4; str. 129-145; Avtorji / Authors: Širec Karin, Rebernik Miroslav
	Tipologija	1.02 Pregledni znanstveni članek
4.	COBISS ID	11482908 Vir: COBISS.SI
	Naslov	<i>SLO</i> Mrežno delovanje MSP z vidika spola podjetnika
		<i>ANG</i> Gender perspectives of SMEs networking activities
	Opis	<i>SLO</i> Osnovni namen prispevka je proučiti enega najbolj znanih organizacijskih konceptov od konca 90. let naprej – koncept mreženja. V tako imenovanem mrežnem gospodarstvu je vsak akter mreže (posameznik, tim ali organizacija) umeščen v širši gospodarski splet, ki vpliva na vsakega udeleženca in je hkrati pod vplivom vsakega posameznega udeleženca. Z analizo mrežnih aktivnosti med podjetji in organizacijami (poslovno mreženje), kot tudi osebnega mreženja podjetnikov (podjetniško reženje), študija empirično obravnava naslednje raziskovalno vprašanje »Kako se mrežno delovanje razlikuje med moškimi in ženskimi podjetniki ter podjetji, ki jih vodijo. Vidik spola podjetnika je pomemben zaradi omejenega razumevanja vpliva spola na gospodarski razvoj, ki ga podjetniška aktivnost nedvomno prinaša družbi. Analiza temelji na naboru podatkov in vprašalnikov s 193 podjetniki malih in srednje velikih podjetij v Sloveniji. Rezultati so razkrili zanimive ugotovitve. Zdi se, da moški podjetniki manj intenzivno sodelujejo s podpornimi inštitucijami kot ženske podjetnice, ki pa v večji meri ločujejo svoje zasebno in poslovno življenje. Prve ugotovitve predstavljajo signal podjetniškemu podpornemu okolju, da je potrebna večja prilagoditev za zadovoljitev potreb določenega segmenta MSP.
		<i>ANG</i> The basic purpose of the current chapter is to examine one of the most wellknown organizational concepts from the end of the 90s – the concept of networking. In so called networking economy, each network actor (individual, team, or organization) is embedded in a larger economic web that affects each participant and, in return, is influenced by that participant. By analyzing networking activities between enterprises and organizations (business networking) as well as entrepreneurs' personal networking (entrepreneurial networking), this study seeks to empirically address the following research question: "How does activity in network relationships differ between male and female entrepreneurs and the companies they are directing?" The gender perspective is important because of the limited understanding of the gendered influences of economic development that entrepreneurship activity undoubtedly has on a society. The analysis is based on a data set and questionnaires with 193 entrepreneurs of small and mediumsized companies in Slovenia. The results revealed interesting findings. It appears that male entrepreneurs have less intensive cooperation with supportive institutions as female entrepreneurs who are largely separating their private life from business. The initial findings represent a signal for the entrepreneurial supportive environment; it should be better adapted to meet the needs of the specific SME segment

	Šifra	F.02 Pridobitev novih znanstvenih spoznanj	
	Objavljeno v	Springer; Entrepreneurship in the Balkans; 2013; Str. 117-132; A': 1; Avtorji / Authors: Širec Karin, Crnogaj Katja	
	Tipologija	1.16 Samostojni znanstveni sestavek ali poglavje v monografski publikaciji	
5.	COBISS ID	11303196	Vir: COBISS.SI
	Naslov	Večkriterijsko odločanje pri ustvarjalnem reševanju problemov	
		SLO	
		ANG	Multi-criteria decision making in creative problem solving
	Opis	SLO	<p>Namen članka je prilagoditi proces ustvarjalnega reševanja problemov po fazah tako, da so v odločitveni fazi uporabljene večkriterijske odločitvene metode. Da bi omogočili izražanje pomembnosti kriterijev, smo prilagodili in dopolnili tudi korake tehnike šestih vprašanj. V prejšnjih objavah smo za reševanje kompleksnih problemov že predstavili okvirni postopek večkriterijskega odločanja, skupaj s smernicami dialektične teorije sistemov. Postopek je bil v praksi ustrezno preverjen, vendar je manjkala podpora ustvarjalnih kvalitativnih tehnik pri definiranju problemov in pri generiranju in izbiranju alternativ. Da bi odpravili to pomanjkljivost, smo v smislu preskriptivnega pristopa prilagodili faze procesa ustvarjalnega reševanja problemov, kjer smo za izbiro alternativ uporabili večkriterijske odločitvene metode, in prilagodili korake tehnike šestih vprašanj za določanje uteži kriterijem. Za upoštevanje interakcij med kriteriji smo uporabili diskretni Choquetov integral. V članku smo pokazali, da ustvarjalni pristopi niso omejeni zgolj na definicijo in strukturiranje problema. Uporabljeni so lahko v tipično analitičnih korakih okvirnega postopka. Dopolnjene in prilagojene faze procesa ustvarjalnega reševanja problemov omogočajo vzajemno podporo ustvarjalnih in odločitvenih metod pri reševanju problemov, kar pomeni korak proti celovitosti. Članek razvija in predstavlja uporabo tehnike šestih vprašanj pri določanju uteži kriterijem. Inovativni vidik tega članka je v prilagoditvi in dopolnitvi procesa ustvarjalnega reševanja problemov, tako da lahko pri izbiri alternativ uporabimo večkriterijske odločitvene metode. Razširja uporabo ustvarjalnih pristopov v tipično analitičnih korakih večkriterijskega odločanja, kjer so upoštewane pozitivne in negativne sinergije med kriteriji.</p>
		ANG	<p>The purpose of this paper is to present the adapted model per phases of the creative problem solving (CPS) process, where multi-criteria decision making (MCDM) methods are used in the decision-making phase. Also, to adapt and complete the steps of the six-question technique, in order to establish the criteria's importance. The framework procedure of MCDM, together with the Dialectical Systems Theory's guidelines when solving complex problems has already been introduced. The procedure was well-verified in practice, but lacked the support of creative qualitative techniques in defining problems, and in generating and choosing alternatives. To eliminate this deficiency, in terms of prescriptive approach, the authors adapted the phases of the CPS process, where MCDM methods are used when choosing alternatives, and completed the steps of the six-question technique to establish the criteria weights. The discrete Choquet integral was used to consider interactions among criteria. The article shows that creative approaches are not limited to merely problem definitions and problem structuring. They can also be used in typically analytical steps in the framework procedure. The completed and adapted phases of the CPS process can allow the mutual assistance of creative and decision-making methods when solving problems - a step forward to holism. This article develops and introduces the use of the six-question technique, in the establishment of criteria weights. The innovative aspect of this article is that it adapts and completes the CPS process so that MCDM methods can be used when choosing alternatives. It extends the use of creative</p>

		approaches to typically analytical steps of MCDM, where synergies and redundancies among criteria are considered.
Šifra	F.02	Pridobitev novih znanstvenih spoznanj
Objavljeno v	MCB university press; Kybernetes; 2013; Vol. 42, no. 1; str. 67-81; Impact Factor: 0.416; Srednja vrednost revije / Medium Category Impact Factor: 1.208; WoS: ER; Avtorji / Authors: Čančer Vesna, Mulej Matjaž	
Tipologija	1.01	Izvirni znanstveni članek

8. Drugi pomembni rezultati programske skupine²

Člani projektne skupine so bili v programskem obdobju 2009-2014 poleg polne obremenjenosti s pedagoškim delom na dodiplomskem, magistrskem in doktorskem študiju in mentorstvom magistrskih in doktorskih raziskav, angažirani tudi kot člani uredniških odborov več kot 10 znanstvenih revij, podpredsedniki mreže ECSB - European Council for Small Business and Entrepreneurship, kot prodekani fakultete in sicer za izobraževanje, za raziskovanje, za mednarodne akreditacije, kot ekspert v projektu EDECON, slovenski predstavnik v izvršnem odboru Mednarodnega združenja za znanost o blagu in tehnologijah (IGWT), član strokovne komisije za podelitev nagrade Oskar za embalažo, z delovanjem v South East Europe Corporate Governance Academic Network (SEE CGAN), v ocenjevalni komisiji za podelitev Horus, slovenske nagrade za družbeno odgovornost, kot predsedniki in člani več fakultetnih in univerzitetnih komisij in organov, člani ali predsedujoči več programskih odborov mednarodnih znanstvenih konferenc kot so SOR - International Symposium on Operational Research, IDIMT - Interdisciplinary Information Management Talks, PODIM... Aktivno so delovali v več raziskovalnih mrežah kot so GERA, Diana, ENSR, dobili so priznanja kot so Zlati in Bronasti znak Univerze v Mariboru, Častni občan Mesta Maribor, ENSR Fellow...

9. Pomen raziskovalnih rezultatov programske skupine³

9.1. Pomen za razvoj znanosti⁹

SLO

Programska skupina je v preteklem obdobju prispevala k razumevanju medsebojnega odnosa med ekonomsko rastjo in razvojem in podjetništvom, kakor tudi k bolj celoviti metodologiji sistema indikatorjev za zaznavanje in merjenje podjetniške in inovativne aktivnosti. Rezultati raziskovanja omogočajo boljše kvantitativno analizirati vpliv številnih dejavnikov na nivo podjetništva, s čimer boljše razumemo, kako je mogoče z oblikovanjem ustreznega podpornega okolja pospeševati podjetništvo in preko njega izgrajevati inovativno družbo. Z raziskavami smo tudi prispevali k razumevanju, da je ekonomsko ravnanje zelo bistveno odvisno od prevladujočih vrednot. Od njih je odvisno, kako se bodo odločali ljudje, ki so jedro vsake ekonomske aktivnosti, inovativnosti in podjetništva še posebej. Prispevali smo tudi k boljšemu razumevanju modela vplivnih dejavnikov, ki vplivajo na podjetniške namere, pri čemer smo raziskovali dejavnike, ki vplivajo na zaznavanje poslovnih priložnosti, zlasti z vidika razlik med spoloma. Rezultati raziskav kažejo, da je z vidika podjetniških resursov pomemben zlasti socialni kapital (znanje, veščine in izkušnje), povečanje njegove ravni pa vodi do značilnega povečanja razpoznavanj poslovnih priložnosti med ženskami.

Pokazali smo tudi, s katerimi pomembnejšimi mednarodno primerljivimi merami, ki so pomembne za sprejemanje in analizo političnih odločitev za povečevanje podjetniškega potenciala, se lahko merijo podjetniška aktivnost in opredeljeni vplivni dejavniki podjetništva. Operacionalizirali smo zastavljeni konceptualni model proučevanja podjetništva, proučili podjetniški proces in vpliv njegovih komponent na podjetniško aktivnost na mednarodni ravni ter proučili razmerja med podjetniki, podjetništvom, družbo in njenim napredkom. Ta segment raziskovanja je bil namenjen predvsem pospeševanju podjetniškega potenciala na nacionalni ravni, teoretična in empirična priporočila pa k razumevanju podjetništva in njegovega vpliva na osebni, gospodarski in celo trajnostni družbeni razvoj.

Proučevanje sodelovanja med podjetji je prineslo poglobljen vpogled v stanje le-tega v Sloveniji in primerjalno z drugimi državami, ugotovili pa smo tudi, da je se je v preteklih letih podpora podjetništvu sicer razvila, vendar pa v primerjavi z drugimi državami, Slovenija še vedno zaostaja. Z združitvijo konceptov dinamičnih zmožnosti in dinamičnega podjetja smo postavili izhodiščne ukrepe za izboljšanje pripravljenosti podjetij za soočanje z dinamičnimi in kompleksnimi spremembami v okolju. Ugotavljamo tudi, da se tip in moč kulture ter etična klima v podjetjih razlikujejo glede na to ali gre za družinsko ali nedružinsko podjetje.

Z raziskavami smo prispevali k razumevanju medsebojne povezanosti določenih elementov oz. pristopov okoljskih politik pri inoviranju proizvodov. Nekateri od teh pristopov zajemajo predvsem organizacijske vidike vzpostavitve okoljskih politik v podjetjih, drugi pa se osredinjajo na ovrednotenje konkretnih vplivov izdelkov na okolje. Čeprav obstajajo v svetu raziskave glede uvajanja koncepta ekodizajna izdelkov v podjetja, pa še vedno niso bili podani jasni odgovori, kako lahko aktivna okoljska politika, vpeljana po načelih in zahtevah standarda ISO 14001, promovira in vključuje okoljsko inoviranje proizvodov. Prispevali smo k razvoju metodologije za presojanje okoljske bonitete, ki temelji na večkriterijski metodologiji, integrira objektivno merjenje z vrednostnimi sodbami in upravlja subjektivnost. Za merjenje globalnih pojavov, kot sta trajnostni razvoj in merjenje družbene odgovornosti, smo razvijali metodološke rešitve: za upoštevanje interakcij med kriteriji smo uporabili koncept mehkega Choquetovega integrala, ki smo ga prilagodili za koncept večkriterijskega odločanja, za poenostavitev izražanja sodb o pomembnosti kriterijev pa smo prilagodili nekatere metode ustvarjalnega razmišljanja.

ANG

The research group contributed to the understanding of the interrelation between economic growth and development and entrepreneurship, as well as to a more comprehensive methodology and system of indicators for the detection and measurement of entrepreneurial and innovative activities. The results of the research enable better quantitative analysis of the impact of several factors on the level of entrepreneurship, thereby better understanding how it is possible by the creation of a supportive environment more efficiently promoting the entrepreneurship and build up an knowledge based innovative society. Through research we have also contributed to the perception that economic behavior is significantly depending on the prevailing values as they influence the decisions taken by individuals. We also contributed to a better understanding of the model of factors affecting the entrepreneurial intentions, and we studied the factors affecting the perception of business opportunities, particularly in terms of gender differences. The research results show that in terms of company resources, social capital is of particular importance; its increase leads to a significant increase of business opportunities recognition between women.

We have also shown which major international comparable indicators can be used to measure entrepreneurial activity and which influential factors of entrepreneurship can be identified. We operationalized the designed conceptual model of studying entrepreneurship and examine the entrepreneurial processes and the impact of its components on entrepreneurial activity, as well as explored the relationship between entrepreneurs, business, and development. This segment of the survey was designed primarily for the promotion of entrepreneurial potential at the national level, and the theoretical and empirical recommendations for the understanding of entrepreneurship and its impact on the personal, economic and sustainable development.

The study of cooperation among enterprises has brought a deeper insight into the state of it in Slovenia and in comparison with other countries. We found out that, in recent years, support for entrepreneurship has been developing, but in comparison with other countries, Slovenia still lags behind. By combining the concepts of dynamic capabilities and dynamic company, we set the initial steps to improve the willingness of companies to cope with the dynamic and complex changes in the environment. We also note that the type and strength of culture and ethical climate in firms differ depending on whether they are family or non-family business.

Through our research, we contribute to the understanding of the interconnectedness of certain elements or approaches to environmental policy of innovation in products. Some of these approaches include mainly organizational aspects of the establishment of environmental policies in companies, while others are focused on evaluating the specific impact of products on the environment. Although studies regarding the introduction of the concept of ecodesign products

in the company exist, still have not been given clear answers how active environmental policy, introduced according to the principles and requirements of the ISO 14001 standard, promotes and includes environmental innovation products. We have contributed to the development of a methodology for assessing the environmental rating, based on multicriteria methodology, integrates objective measurement of value judgments and manages subjectivity. For the measurement of global phenomena such as sustainable development and measurement of social responsibility, we have developed methodological solutions: to take into account the interactions between the criteria we used the concept of soft Choquet integral, and have adapted it to the concept of multi-attribute decision-making; to simplify the expression of judgments on the importance of the criteria we adapt some methods of creative thinking.

9.2.Pomen za razvoj Slovenije¹⁰

SLO

Rezultati programske skupine zagotavljajo argumentirane (evidence-based) predloge za oblikovalce ekonomske razvojne politike Slovenije. Zlasti Globalni podjetniški monitor in Slovenski podjetniški observatorij sta postali nepogrešljivi podatkovni podlagi za sprejemanja ukrepov in pripravo potrebnih izhodišč ekonomske politike države na področju podjetništva. Raziskava je prispevala k večjemu razumevanju, kako relevantno ugotavljati vpliv podjetniških dejavnikov na zaznavanje poslovnih priložnosti in podjetniško aktivnost, ter k promoviranju političnih odločitev, ki bi kreirale spodbudno okolje za podjetništvo. Ugotovitve proučevanja podjetniških politik in okolja za poslovanje podjetij v Sloveniji namreč kažejo na to, da je podpora v Sloveniji na prenizki ravni, primerjava z drugimi državami pa kaže, da zaostajamo za podporo, ki jo dajejo druge države. Člani raziskovalne skupine so se uveljavili tudi kot zelo aktivna skupina za razvijanje in spodbujanje podjetniškega izobraževanja in usposabljanja, rezultati opravljenih raziskav pa so pomembni tudi za razvoj izobraževalnega sistema v Sloveniji, saj kažejo, da je podjetniške lastnosti pri otrocih mogoče razviti in jim jih priučiti, pri čemer so podjetniški krožki dober način spodbujanja kreativnosti in inovativnosti. Inovativnost je aktivnost, ki se je mogoče naučiti skozi izobraževalni sistem in vpliva na izboljšanje podjetniških veščin in kompetenc. Z vidika trajnostnih rešitev gre za pristope kreativnega reševanja problemov kot prenosljivih kompetenc in hkrati bistva podjetniškega razmišljanja.

Raziskava razvojne usposobljenosti družinskih podjetij v Sloveniji kaže, da ne obstajajo statistično značilne razlike med nedružinskimi in družinskimi podjetji. Možno pojasnilo za takšne rezultate je v relativno homogeni populaciji slovenskih družinskih podjetij. Večina proučevanih slovenskih podjetij ima pozitiven odnos do temeljnih etičnih vrednot, vendar so družinska podjetja bolj osebna, poudarjajo človekov razvoj, zaupanje in odprtost, nedružinska podjetja pa so bolj dinamična v podjetniškem smislu, z močno težnjo po inovativnosti in sprejemanju tveganj, tržno agresivna in usmerjena k rezultatom. Dodatno proučevanje povezave med aspiracijami po rasti in nasledstvom je pokazalo, da v družinskih podjetjih, ki imajo nasledstvene rešitve, pričakujejo večje povišanje števila zaposlenih kot v družinskih podjetjih, ki takšnih rešitev nimajo. Pripomogli smo k razvoju in dopolnitvi modela integralnega managementa in upravljanja. Uvrstitev in utemeljitev pomena kulture, filozofije, etike in verodostojnosti podjetja kot ključnih uspešnostnih dejavnikov podjetja, je za Slovenijo in slovensko gospodarstvo zelo pomemben miselni preskok, ki na dolgi rok edini zagotavlja uspeh tako države Slovenije kot njenega gospodarstva.

Prispevali smo tudi strokovno literaturo s področja managementa in trženja storitev, kar je pomembno za obvladovanje poslovanja in poznavanje potreb in vedenja strank, kakor tudi za snovanje strategij, s katerimi so podjetja sposobna uspešno tekmovali na trgu. Gre za vsebino, ki je bila v slovenskem (izobraževalnem) prostoru nepokrita. Kljub veliki popularnosti standarda ISO 14001 in vse očitnejšemu trendu razvoja okolju primernejših proizvodov ter zakonodajnim zahtevam, so podrobnejši podatki o korelaciji med okoljskim certificiranjem in ekodizajnom proizvodov v Sloveniji zelo pomanjkljivi. Rezultati raziskav to vrzel delno odpravljajo. Obenem pa nakazujejo, kako se v slovenskih proizvodnih podjetjih nakazuje prehod iz okoljskih strategij, temelječih na procesih, na okoljske strategije, povezane s proizvodi. K temu dodajamo še ugotovitve empirične raziskave o dobrem počutju, ki kažejo, da so med malimi in srednje velikimi podjetji v Sloveniji najbolj družbeno odgovorna tista z 20-99 zaposlenimi in da je subjektivno dobro počutje med zaposlenimi v zasebnih podjetjih višje v malih kot v srednje

velikih podjetjih.

ANG

The results of the research group provide evidence-based proposals for the policy-makers and designers of development policies in Slovenia. The Global Entrepreneurship Monitor and the Slovenian entrepreneurship observatory have become valuable source for adopting measures and preparing the necessary base for entrepreneurship policy. The research has contributed towards a greater understanding of influencing factors on discovery of business opportunities and on entrepreneurial activity, as well as towards promoting political decisions that would create an encouraging environment for entrepreneurship. The study of entrepreneurial policies and the business environment in Slovenia show that the entrepreneurship support in Slovenia is not sufficient, while a comparison with other countries shows that we are lagging behind. The research results are also very important for the development of the education system in Slovenia, as they show that it is possible to develop entrepreneurial characteristics in kids and teach them, whereby entrepreneurship clubs are a good way of encouraging creativity and innovativeness. Innovativeness is an activity that can be learnt through the educational system and influences the development of entrepreneurial skills and competences. As far as sustainable solutions are concerned, these are approaches of creative problem-solving, which are transferable competences as well as the essence of entrepreneurial thinking.

The research of the development capacity of family businesses shows that there is no statistically significant difference between non-family and family businesses. A possible explanation for these results lies in the relatively homogenous population of Slovenian family businesses. Most Slovenian companies we studied have a positive attitude towards basic ethical values, however family businesses are more personal, emphasise individual development, trust and openness, while non-family businesses are more dynamic, have strong aspirations for innovativeness and risk-taking, are more aggressive market-wise and more result-focused. Family businesses with succession solutions expect a much bigger increase in the number of employees than family businesses without such solutions. Placing and justifying the importance of company culture, philosophy, ethics and credibility as the key performance indicators of a company is a very important leap of thought for Slovenia and the Slovenian economy, as it is the only way of thinking that would ensure the success of Slovenia as well as its economy in the long term.

We have also contributed to the literature from the field of management and service marketing, which is important for managing business and knowing the needs and behaviours of clients as well as for designing strategies with which companies can successfully compete on the market. This concerns content that had previously not been covered in the Slovenian (educational) area. Despite the popularity of the ISO 14001 standard and the increasingly more apparent trend of developing products that are more suitable to the environment and the legislation, there is insufficient data about the correlation between environmental certification and product eco-design in Slovenia. The research results partially fill in this gap. At the same time they indicate how Slovenian manufacturing companies are showing signs of switching from process-based environmental strategies to product-based environmental strategies. We additionally include the findings of the empirical research on well-being, which show that amongst the small and medium-sized enterprises in Slovenia, the most socially responsible ones are those with 20-99 employees and that subjectively, well-being amongst employees in private companies is higher in small than in medium-sized enterprises.

10. Zaključna mentorstva članov programske skupine pri vzgoji kadrov v obdobju 1.1.2009-31.12.2014¹¹

10.1. Diplome¹²

vrsta usposabljanja	število diplom
bolonjski program - I. stopnja	268
bolonjski program - II. stopnja	129
univerzitetni (stari) program	140

10.2. Magisterij znanosti in doktorat znanosti¹³

Šifra raziskovalca	Ime in priimek	Mag.	Dr.	MR	
0	Čerin Pregelj Anja	☒	☐	☐	
0	Rebec Janez	☒	☐	☐	
0	Zorman Mateja	☒	☐	☐	
0	Predovič Sanja	☒	☐	☐	
0	Babič Mirjana	☒	☐	☐	
0	Tropenauer Miha	☒	☐	☐	
0	Čuš Mitja	☒	☐	☐	
0	Potočnik Amna	☒	☐	☐	
0	Fukne Kokot Aleš	☒	☐	☐	
0	Cunk Zoran	☒	☐	☐	
0	Zakojč Nataša	☒	☐	☐	
0	Tomše Romana	☒	☐	☐	
0	Žnuderl Nataša	☒	☐	☐	
29952	Petra Vovk Škerl	☒	☐	☐	
0	Kočar Vesel Majda	☒	☐	☐	
0	Kralj Palka Jasna	☒	☐	☐	
0	Vidovič Danilo	☒	☐	☐	
0	Janet Evgen	☒	☐	☐	
32336	Žana Čivre	☒	☐	☐	
0	Škoberne Maja	☒	☐	☐	
0	Godler Primož	☒	☐	☐	
0	Čander Jasmina	☒	☐	☐	
0	Galič Metka	☒	☐	☐	
0	Kruhar Simona	☒	☐	☐	
0	Peček Tina	☒	☐	☐	
0	Veselko Barbara	☒	☐	☐	
0	Kajzer Vanja	☒	☐	☐	
0	Vuzem Tatjana	☒	☐	☐	
0	Fras Petra	☒	☐	☐	
0	Pernat Aleksandra	☒	☐	☐	
16022	Jure Sande	☒	☐	☐	
19027	Robert Mavsar	☐	☒	☐	
20387	Igor Vrečko	☐	☒	☐	
0	Kuntarič Ana	☐	☒	☐	
0	Hustič Igor	☐	☒	☐	
0	Lešnik Štuhec Tanja	☐	☒	☐	
28422	Zlatko Nedelko	☐	☒	☐	
25843	Barbara Bradač Hojnik	☐	☒	☐	
31491	Katja Crnogaj	☐	☒	☐	

0	Halilovič Patricija	☐	☒	☐	
---	---------------------	-----------------------	----------------------------------	--------------------------	--

Legenda:

- Mag.** - Znanstveni magisterij
Dr. - Doktorat znanosti
MR - mladi raziskovalec

11. Pretok mladih raziskovalcev – zaposlitev po zaključenem usposabljanju¹⁴

Šifra raziskovalca	Ime in priimek	Mag.	Dr.	Zaposlitev	
		☐	☐	<input type="text"/>	

Legenda zaposlitev:

- A** - visokošolski in javni raziskovalni zavodi
B - gospodarstvo
C - javna uprava
D - družbene dejavnosti
E - tujina
F - drugo

12. Vključenost raziskovalcev iz podjetij in gostovanje raziskovalcev, podoktorandov ter študentov iz tujine, daljše od enega meseca, v obdobju 1.1.2009-31.12.2014

Šifra raziskovalca	Ime in priimek	Sodelovanje v programski skupini	Število mesecev	
		<input type="text"/>		

Legenda sodelovanja v programski skupini:

- A** - raziskovalec/strokovnjak iz podjetja
B - uveljavljeni raziskovalec iz tujine
C - študent – doktorand iz tujine
D - podoktorand iz tujine

13. Vključevanje v raziskovalne programe Evropske unije in v druge mednarodne raziskovalne in razvojne programe ter drugo mednarodno sodelovanje v obdobju 1.1.2009-31.12.2014¹⁵

SLO

Člani programske skupine so se v poročevalskem obdobju vključevali v naslednje raziskovalne programe EU in v druge mednarodne raziskovalne in razvojne programe:

- Creative trainer - Leonardo da Vinci (2007-2013), SFG Innofinanz GmbH Graz – dr. Miroslav Rebernik
- ESIL - European Sustainable Innovation License - Leonardo da Vinci (2008-2010), CPC Austria, Cleaner Production Center – dr. Miroslav rebernik
- FoSentHE – Fostering Entrepreneurship in Higher Education (TEMPUS) (2009-2012), European Commison, Belgija – dr. Vojko Potočan
- Managementska orodja v EU in HR (2009-2010), ARRS – dr. Vojko Potočan
- Erasmus – IP – Public and Private Partnership (2012-2014) – dr. Polona Tominc
- 5-POST - Evropsko teritorialno sodelovanje; SI – HU (2012), University of Panonia, Nogykanizsa – dr. Polona Tominc

- Culture4Leadership - Advancement of intercultural leadership competencies - a study for the development and submission of an ETZ project – Evropsko teritorialno sodelovanje; SI – AT (2012 – 2013), University of Graz, dr. Borut Milfelner
- Interim evaluation of the participation of SMEs schemes under the Capacities Programme of the Seventh Framework Programme for Research, Technological development and demonstration activities (2012-2013) – European Commission, Enterprise and Industry Directorate – General – dr. Miroslav Rebernik
- Multiple framework contract with reopening of competition to provide economic analysis in support of SME policy (2012 – 2014) - European Commission, Research and Innovation Directorate – General – dr. Miroslav Rebernik
- CORE@UM - Evropski sklad za regionalni razvoj (2013-2015), Univerza v Mariboru – dr. Miroslav Rebernik
- Strengthening Higher Education in the Sphere of Finance in Siberia and Far East of Russia – TEMPUS (2013-2016), Federal State Education Institution of Higher Professional Education »National Research Tomsk State University« - dr. Polona Tominc

14. Vključenost v projekte za uporabnike, ki so v obdobju trajanja raziskovalnega programa (1.1.2009–31.12.2014) potekali izven financiranja ARRS¹⁶

SLO

Člani raziskovalne skupine so se v obdobju 2009 - 2014 vključevali v naslednje projekte za naročnike izven financiranja ARRS:

- Vrednotenje uspešnosti in učinkovitosti izvedenih aktivnosti v okviru projekta Noč raziskovalcev (2009) - TehnoCenter UM d.o.o. – dr. Damijan Mumel
- Merjenje stališč poslovnih odjemalcev električne energije do elektro-energetske problematike v Sloveniji (2009) - Sistemski operater distribucijskega omrežja z električno energijo, d.o.o. – dr. Damijan Mumel
- Raziskava internega komuniciranja v banki Sparkasse d.d. (2009) - Sparkasse d.d. – dr. Damijan Mumel
- Izvedba izobraževalnih delavnic na temo: Odpravljanje vzrokov mobbinga v družbi Elektro Maribor, d.d. – modul »Veščine vodenja« (2009) - Elektro Maribor, d.d. – dr. Damijan Mumel
- Primerjalno ugotavljanje stališč poslovnih odjemalcev električne energije do elektro-energetske problematike v Sloveniji (2010) - SODO d.o.o., Maribor – dr. Damijan Mumel
- Izvedba projekta »Strategija razvoja znamke in vzpostavitev širšega zavedanja znamke SODO pri odjemalcih« (2010) - SODO d.o.o., Maribor – dr. Damijan Mumel
- Vrednotenje uspešnosti in učinkovitosti izvedenih aktivnosti v okviru projekta Noč raziskovalcev (2010) - TehnoCenter UM d.o.o. – dr. Damijan Mumel
- Priprava in izvedba izobraževalnih delavnic: Uvod v odnose z odjemalci (2010) - Iskra Sistemi, d.d., Ljubljana – dr. Damijan Mumel
- Svetovanje podjetju Smart Com (2010) - Smart Com, d.d. – dr. Miroslav Rebernik
- Izvedba raziskave zadovoljstva zavarovancev s storitvami Zavarovalnice Maribor in primerjalna analiza zadovoljstva zavarovancev med poslovnimi enotami (2011) - Zavarovalnica Maribor d.d. – dr. Damijan Mumel

- Vrednotenje uspešnosti in učinkovitosti izvedenih aktivnosti v okviru projekta Noč raziskovalcev 2011 (2011) - Univerza v Mariboru – dr. Damijan Mumel
- Slovenski podjetniški observatorij za leti 2013 in 2014 (2013 -2014) - Javna agencija RS za spodbujanje podjetništva, inovativnosti, razvoja, investicij in turizma – dr. Miroslav Rebernik
- Globalni podjetniški monitor – GEM za leti 2013 in 2014 (2013-2015) - Javna agencija RS za spodbujanje podjetništva, inovativnosti, razvoja, investicij in turizma – dr. Miroslav rebernik
- Intellectual services (2013, 2014) – OECD – dr. Karin Širec

15. Ocena tehnološke zrelosti rezultatov raziskovalnega programa in možnosti za njihovo implementacijo v praksi (točka ni namenjena raziskovalnim programom s področij humanističnih ved)¹⁷

SLO

--

16. Ocenite, ali bi doseženi rezultati v okviru programa lahko vodili do ustanovitve spin-off podjetja, kolikšen finančni vložek bi zahteval ta korak ter kakšno infrastrukturo in opremo bi potrebovali

možnost ustanovitve spin-off podjetja	☐ DA ☒ NE
potrebni finančni vložek	EUR
ocena potrebne infrastrukture in opreme ¹⁸	

17. Izjemni dosežek v letu 2014¹⁹

17.1. Izjemni znanstveni dosežek

CRNOGAJ, Katja, REBERNIK, Miroslav, BRADAČ HOJNIK, Barbara, GOMEZELJ OMERZEL, Doris. Building a model of researching the sustainable entrepreneurship in the tourism sector. *Kybernetes*, ISSN 0368-492X, 2014, vol. 43, no. 3/4, str. 377-393. [COBISS.SI-ID 11678748].

Prispevek razvija konceptualni več-nivojski model, ki upošteva različne dimenzije, povezane s trajnostnim podjetništvom, ter različne ravni analize: posameznik (podjetnik), organizacija (MSP) in nacionalna/regionalna raven (turistična destinacija). Gre za prvi korak k merjenju trajnostnega podjetništva v turizmu na različnih ravneh, s čimer prispeva k nadaljnjim raziskovalnim modelom, ki želijo oceniti prednosti trajnostnega podjetništva. Članek s tem ponuja izhodišča za podatkovno podprto oblikovanje politik s ciljem spodbujanja bolj celovitega ravnanja in uvajanja inovativnih, odgovornih in trajnostnih podjetniških praks v turističnem sektorju.

17.2. Izjemni družbeno-ekonomski dosežek

REBERNIK, M., TOMINC, P., CRNOGAJ, K., ŠIREC K., BRADAČ HOJNIK B., RUS M. Spregledan podjetniški potencial mladih: GEM Slovenija 2013, Maribor: Ekonomsko-poslovna fakulteta, 2014. 152 str., ilustr. ISBN 978-961-6802-30-7. [COBISS.SI-ID 77815041]

GEM Slovenija kot del največje svetovne longitudinalne raziskave podjetništva ustvarja bogato podatkovno podlago za vodenje politike na temelju podatkov. Ugotavlja, da v Sloveniji narašča

število podjetnikov zaradi nuje ter upada zaznavanje poslovnih priložnost. Eno izmed izmed razvojno najbolj kritičnih področij, na katere opozarja raziskava, je spregledan podjetniški potencial mladih. Še zlasti tistih z visoko izobrazbo, ki jih je v strukturi slovenskih podjetnikov vse manj. Da bi ta trend zaustavili, je treba ustvariti primerne pogoje, da bodo talentirani posamezniki svoja podjetja ustanovljali in razvijali v Sloveniji ter fokus podjetniške politike preusmeriti od »malega gospodarstva« preusmeriti k inovativnemu podjetniku.

C. IZJAVE

Podpisani izjavljam/o, da:

- so vsi podatki, ki jih navajamo v poročilu, resnični in točni;
- se strinjamo z obdelavo podatkov v skladu z zakonodajo o varstvu osebnih podatkov za potrebe ocenjevanja in obdelavo teh podatkov za evidence ARRS;
- so vsi podatki v obrazcu v elektronski obliki identični podatkom v obrazcu v papirnati obliki;
- so z vsebino poročila seznanjeni in se strinjajo vsi izvajalci raziskovalnega programa.

Podpisi:

*zastopnik oz. pooblaščen oseba
matične RO (JRO in/ali RO s
koncesijo):*

in

vodja raziskovalnega programa:

Univerza v Mariboru, Ekonomsko-
poslovna fakulteta

Miroslav Rebernik

ŽIG

Kraj in datum:

Maribor

11.3.2015

Oznaka poročila: ARRS-RPROG-ZP-2015/10

¹ Napišite povzetek raziskovalnega programa v slovenskem jeziku (največ 3.000 znakov vključno s presledki – približno pol strani, velikost pisave 11) in angleškem jeziku (največ 3.000 znakov vključno s presledki – približno pol strani, velikost pisave 11). [Nazaj](#)

² Napišite kratko vsebinsko poročilo, v katerem predstavite raziskovalno hipotezo in opis raziskovanja. Navedite ključne ugotovitve, znanstvena spoznanja, rezultate in učinke raziskovalnega programa in njihovo uporabo ter sodelovanje s tujimi partnerji. V primeru odobrenega povečanja obsega financiranja raziskovalnega programa v letu 2014 mora poročilo o realizaciji programa dela zajemati predložen program dela ob prijavi in predložen dopolnjen program dela v letu 2014. Največ 12.000 znakov vključno s presledki (približno dve strani, velikosti pisave 11). [Nazaj](#)

³ Realizacija raziskovalne hipoteze. Največ 3.000 znakov vključno s presledki (približno pol strani, velikosti pisave 11). [Nazaj](#)

⁴ V primeru bistvenih odstopanj in sprememb od predvidenega programa dela raziskovalnega programa, kot je bil zapisan v predlogu raziskovalnega programa oziroma v primeru sprememb, povečanja ali zmanjšanja sestave programske skupine v zadnjem letu izvajanja raziskovalnega programa, napišite obrazložitev. V primeru, da sprememb ni bilo, navedite: "Ni bilo sprememb.". Največ 6.000 znakov vključno s presledki (približno ena stran, velikosti pisave 11). [Nazaj](#)

⁵ Navedite znanstvene dosežke (največ pet), ki so nastali v okviru izvajanja raziskovalnega programa. Raziskovalni dosežek iz obdobja izvajanja programa vpišete tako, da izpolnite COBISS kodo dosežka – sistem nato sam izpolni naslov objave, naziv, IF in srednjo vrednost revije, naziv FOS področja ter podatek, ali je dosežek uvrščen v A'' ali A'. [Nazaj](#)

⁶ Navedite družbeno-ekonomske dosežke (največ pet), ki so nastali v okviru izvajanja raziskovalnega programa. Družbeno-ekonomski dosežek iz obdobja izvajanja programa vpišete tako, da izpolnite COBISS kodo dosežka – sistem nato sam izpolni naslov objave, naziv, IF in srednjo vrednost revije, naziv FOS področja ter podatek, ali je dosežek uvrščen v A'' ali A'.

Družbeno-ekonomski dosežek je po svoji strukturi drugačen kot znanstveni dosežek. Povzetek znanstvenega dosežka je praviloma povzetek bibliografske enote (članka, knjige), v kateri je dosežek objavljen.

Povzetek družbeno-ekonomskega dosežka praviloma ni povzetek bibliografske enote, ki ta dosežek dokumentira, ker je dosežek sklop več rezultatov raziskovanja, ki je lahko dokumentiran v različnih bibliografskih enotah. COBISS ID zato ni enoznačen, izjemoma pa ga lahko tudi ni (npr. prehod mlajših sodelavcev v gospodarstvo na pomembnih raziskovalnih nalogah, ali ustanovitev podjetja kot rezultat programa ... - v obeh primerih ni COBISS ID). [Nazaj](#)

⁷ Navedite rezultate raziskovalnega programa iz obdobja izvajanja programa v primeru, da katerega od rezultatov ni mogoče navesti v točkah 6 in 7 (npr. ker se ga v sistemu COBISS ne vodi). Največ 2.000 znakov vključno s presledki (približno 1/3 strani, velikost pisave 11). [Nazaj](#)

⁸ Pomen raziskovalnih rezultatov za razvoj znanosti in za razvoj Slovenije bo objavljen na spletni strani: <http://www.sicris.si/> za posamezen program, ki je predmet poročanja. [Nazaj](#)

⁹ Največ 4.000 znakov vključno s presledki (približno 2/3 strani, velikost pisave 11). [Nazaj](#)

¹⁰ Največ 4.000 znakov vključno s presledki (približno 2/3 strani, velikost pisave 11). [Nazaj](#)

¹¹ Upoštevajo se le tiste diplome, magisteriji znanosti in doktorati znanosti (zaključene/i v obdobju 1.1.2009–31.12.2014), pri katerih so kot mentorji sodelovali člani programske skupine. [Nazaj](#)

¹² Vpišite število opravljenih diplom v času izvajanja raziskovalnega programa glede na vrsto usposabljanja. [Nazaj](#)

¹³ Vpišite šifro raziskovalca in/ali ime in priimek osebe, ki je v času izvajanja raziskovalnega programa pridobila naziv magister znanosti in/ali doktor znanosti ter označite doseženo izobrazbo. V primeru, da se je oseba usposabljala po programu Mladi raziskovalci, označite "MR". [Nazaj](#)

¹⁴ Za mlade raziskovalce, ki ste jih navedli v tabeli 11.2. točke (usposabljanje so uspešno zaključili v obdobju od 1.1.2009 do 31.12.2014), izberite oz. označite, kje so se zaposlili po zaključenem usposabljanju. [Nazaj](#)

¹⁵ Navedite naslove projektov in ime člana programske skupine, ki je bil vodja/koordinator navedenega projekta. Največ 6.000 znakov vključno s presledki (približno ena stran, velikosti pisave 11). [Nazaj](#)

¹⁶ Navedite naslove projektov, ki ne sodijo v okvir financiranja ARRS (npr: industrijski projekti, projekti za druge naročnike, državno upravo, občine idr.) in ime člana programske skupine, ki je bil vodja/koordinator navedenega projekta. Največ 6.000 znakov vključno s presledki (približno ena stran, velikosti pisave 11). [Nazaj](#)

¹⁷ Opišite možnosti za uporabo rezultatov v praksi. Opišite izdelke oziroma tehnologijo in potencialne trge oziroma tržne niše, v katere sodijo. Ocenite dodano vrednost izdelkov, katerih osnova je znanje, razvito v okviru programa oziroma dodano vrednost na zaposlenega, če jo je mogoče oceniti (npr. v primerih, ko je rezultat izboljšava obstoječih tehnologij oziroma izdelkov). Največ 3.000 znakov vključno s presledki (približno pol strani, velikosti pisave 11). [Nazaj](#)

¹⁸ Največ 1.000 znakov vključno s presledki (približno 1/6 strani, velikost pisave 11) [Nazaj](#)

¹⁹ Navedite en izjemni znanstveni dosežek in/ali en izjemni družbeno-ekonomski dosežek raziskovalnega programa v letu 2014 (največ 1000 znakov, vključno s presledki, velikost pisave 11). Za dosežek pripravite diapozitiv, ki vsebuje sliko ali drugo slikovno gradivo v zvezi z izjemnim dosežkom (velikost pisave najmanj 16, približno pol strani) in opis izjemnega dosežka (velikost pisave 12, približno pol strani). Diapozitiv/-a priložite kot priponko/-i k temu poročilu. Vzorec diapozitiva je objavljen na spletni strani ARRS <http://www.arrs.gov.si/sl/gradivo/>, predstavitev dosežkov za pretekla leta pa so objavljena na spletni strani <http://www.arrs.gov.si/sl/analize/dosez/>. [Nazaj](#)

Obrazec: ARRS-RPROG-ZP/2015 v1.00b
20-F4-32-00-3E-5E-FE-F6-31-A5-00-F4-C0-66-8E-8B-6A-05-55-D5

Priloga 1

Znanstveni dosežek 1: Znanstveni članek

Vir: CRNOGAJ, Katja, REBERNIK, Miroslav, BRADAČ HOJNIK, Barbara, GOMEZELJ OMERZEL, Doris. Building a model of researching the sustainable entrepreneurship in the tourism sector. *Kybernetes*, ISSN 0368-492X, 2014, vol. 43, no. 3/4, str. 377-393. [COBISS.SI-ID [11678748](#)].

The current issue and full text archive of this journal is available at www.emeraldinsight.com/0368-492X.htm

Building a model of researching the sustainable entrepreneurship in the tourism sector

Katja Crnogaj, Miroslav Rebernik and Barbara Bradac Hojnik
Faculty of Economics and Business,
Institute for Entrepreneurship and Small Business Management,
University of Maribor, Maribor, Slovenia, and
Doris Omerzel Gomezelj
Faculty of Management, Institute for Management Research,
University of Primorska, Koper, Slovenia

Entrepreneurship
in tourism sector

377

Received 16 July 2013
Revised 21 January 2014
Accepted 1 February 2014

Abstract
Purpose – The tourism sector is heavily dependent on entrepreneurship and cannot survive in the long run if it is not both sustainable and entrepreneurial at the same time. Thus, the concepts – entrepreneurship, sustainability, and tourism – are mostly linked in research and are not reflected in appropriate policy making measures. Thus, the purpose of this paper is to develop a conceptual multi-level model that will provide a requisite variety means for studying sustainable entrepreneurship in the tourism sector. Design/methodology/approach – In the process of developing a model, the authors took into account the principle of requisite variety and considered various dimensions related to sustainable entrepreneurship implicated at three levels of analysis – namely, individual (entrepreneur) or organizational (SME), and national/regional tourism destination.
Findings – The proposed model provides systemic and systematic views on sustainable entrepreneurship in the tourism sector and contains various levels of analysis. The holistic framework for studying sustainable entrepreneurship in the tourism helps highlight interrelated elements from an economic point of view as well as their measurable and interrelationally complex outcomes.
Originality/value – The suggested model represents an initial step toward the measurement of sustainable entrepreneurship in tourism at various levels, thereby making a valuable contribution to future research designs seeking to evaluate the benefits of sustainable entrepreneurship. The paper provides an important foundation for evidence-based policy making with the aim of fostering requisite variety behavior and innovative, responsible, and sustainable entrepreneurship practices in the tourism sector.

Keywords: Tourism, Social responsibility, Requisite variety, Sustainable entrepreneurship, Regional tourism
Paper type: Research paper

Part of the paper "Building a model of sustainable entrepreneurship in the tourism sector" was produced within the framework of the operational entitled "Centre of Open Innovation and Research LIM". The operation is co-financed by the European Regional Development Fund and conducted within the framework of the Operational Programme for Strengthening Regional Development Potential for 2007-2013, development priority 1: "Supportiveness of companies and research excellence" and priority axis 1.1: "Encouraging competitive potential of enterprises and research excellence".

Emerald
Volume 43 No. 3/4 2014
© Emerald Group Publishing Limited
ISSN 0368-492X
DOI: 10.1108/KYB-01-2014-0010

SUSTAINABLE TOURISM DESTINATION

Sektor turizma je močno odvisen od podjetništva in ne more preživeti na dolgi rok, če ni trajnosten in podjetniški hrkati. Vseeno pa so ta področja - podjetništvo, trajnost in turizem – v raziskavah le redko povezana in se tudi ne odražajo v ustreznih ukrepih oblikovanja politike. Prispevek razvija konceptualni več-nivojski model, s katerim je možno zagotavljati zadostno celovitost pri raziskovanju trajnostnega podjetništva v turizmu. V procesu razvoja modela, so avtorji upoštevali načelo potrebne raznolikosti (requisite variety) in upoštevali različne dimenzije, povezane s trajnostnim podjetništvom, ki se izražajo na treh ravneh analize: na ravni posameznika (podjetnik), organizacije (MSP) in nacionalni / regionalni ravni (turistična destinacija). Tako zastavljen okvir za študij trajnostnega podjetništva v turizmu pomaga izpostaviti vplivne ekonomske dejavnike kot tudi njihove merljive in mednarodno primerljive rezultate. Gre za prvi korak k merjenju trajnostnega podjetništva v turizmu na različnih ravneh, s čimer prispeva k nadaljnjim raziskovalnim modelom, ki želijo oceniti prednosti trajnostnega podjetništva. Članek s tem ponuja izhodišča za podatkovno podprto oblikovanje politik s ciljem spodbujanja bolj celovitega ravnanja in uvajanja inovativnih, odgovornih in trajnostnih podjetniških praks v turističnem sektorju.

DRUŽBOSLOVJE

Področje: 5.02 – Ekonomija

Družbeno-ekonomski dosežek 1: Monografija

Vir: REBERNIK, Miroslav, TOMINC, Polona, CRNOGAJ, Katja, ŠIREC Karin, BRADAČ HOJNIK Barbara, RUS Matej. **Spregleđan podjetniški potencial mladih: GEM Slovenija 2013**, (Slovenski podjetniški observatorij). Maribor: Ekonomsko-poslovna fakulteta, 2014. 152 str., ilustr. ISBN 978-961-6802-30-7. Dostopno: http://www.gemslovenia.org/scripts/download.php?file=/data/upload/GEM_2013_lowres_splet.pdf. [COBISS.SI-ID 77815041]

Globalni podjetniški monitor, največja svetovna longitudinalna raziskava podjetništva, vsakoletno proučuje stanje podjetništva v Sloveniji v primerjavi z drugimi državami in ustvarja podatkovno podlago za vodenje politike na temelju podatkov. V letu 2014 je med številnimi ugotovitvami študije tudi ta, da se je v primerjavi z letom 2012 povečal delež nastajajočih in novih podjetij in sicer s 5,42 % na 6,45 %, žal pa se v Sloveniji še kar nadaljuje trend upadanja zaznavanja poslovnih priložnosti v okolju in povečuje število podjetnikov zaradi nuje, ko so ljudje prisiljeni postati podjetniki. Poleg vključenosti odraslega prebivalstva v podjetništvo, njihovih demografskih značilnosti in temeljnih okvirov podjetniškega delovanja monografija analizira tudi inovacijsko naravnost podjetij, nagnjenost k rasti, pripravljenost ljudi sprejemati novosti, razpoznavanje poslovnih priložnosti, podjetniško zmogljivost odraslega prebivalstva z vidika dojemanja kulturne podpore, podjetniško zmogljivost odraslega prebivalstva z vidika samozaupanja ter druge vplivne dejavnike. Kot daje vedeti že naslov monografije, je eno izmed razvojno najbolj kritičnih področij, na katere opozarja raziskava, spregleđan podjetniški potencial mladih. Še zlasti tistih z visoko izobrazbo, ki jih je v strukturi slovenskih podjetnikov vse manj. Da bi ta trend zaustavili, je treba ustvariti primerne pogoje, da bodo talentirani posamezniki svoja podjetja ustanavljali in razvijali v Sloveniji. Dolgoročno je treba pozornost od »malega gospodarstva« preusmeriti na podjetnika in razumeti, da je podjetništvo osebna izbira in ob svojih začetkih vselej lokalno ugnezdено.